GAZETA KRAKOWSKA

№ 8.

z KRAKOWA dnia 26 STYCZNIA 1825 roku we ŚRODĘ.

— Z Krakowa. —

Posiedzenie 14te Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey d. 3 Stycznia 1825.

Po odczytaniu Protokółu Obrad Seymowych poprzedniego posiedzenia,

Delegowany z Kapituły X. Łańcucki z powodu przedstawionego na poprzedniem Posiedzeniu przez Reprezentanta Księżarskiego proiektu do Prawa tyczącego się uregulowania fanciarzy wszelkiey klassy, w mieście Krakowie i Jego Okręgu, zabezpieczaiącego zastawiaiących, i zapobiegaiącego nadużyciom ztąd wynikaiącym, nad którym czynienie swych Uwag Mówca zastrzegł sobie, zwracał uwagę Izby Prawodawczey, iż Instytut dobroczynny Banku Pobożnego, z którego potrzebuiący na zastawy sukienne i inne materyie do roku iednego i tygodni sześciu, na kleynoty zaś, srebra i t. p. kosztowności do lat dwóch, różne kwoty aż do summy Złp. 300, a w miarę powiększaiących się funduszów do summy Złp. 500, bez prowizyi zaciągać mogą, przeciwnym był przedstawionemu proiektowi, otwieraiąc swe zdanie, iż fundusz banku tego przeszło 140,000 wynoszący, dostatecznym będzie na wsparcie fantuiących, ile gdy rzadko się zdarza, aby ciż większą nad 500 Złp. summę na zastawy ruchome zaciągać mogli, w reszcie z powodu uchwalonego poprzednio przesłania proiektu wspomnionego do Senatu Rządzącego po inicyatywę; żądał domieszczenia do tegóż przedstawionych swych uwag.

Repraze : Librowski zgłębiaiąc ducha odczytanych dopiero uwag, dążących do wzbronienia, zupełnie zaprowadzenia fanciarzy, dla istniącego Banku Pobożnego, uważał uwagi takowe za nowy proiekt do prawa, poprzedniemu proiektowi zupełnie przeciwny.

Izba Prawodawcza uwagi takowe łącznie z proiektem do prawa Senatowi Rządzącemu przesłać postanowiła.

Następnie Tenże Delegowany z Kapituły, iako Rządca Kościoła Panny Maryi w Krakowie przedstawił prośbę w Imieniu tegóż Kościoła, o wstawienie się gdzie potrzeba wymaga, w celu odebrania zaległych prowizyi od kapitałów na kahale Kazimierskim lokowanych i złożenie podobneyże prośby z strony Kapituły Katedralney Krakowskiey zastrzegł sobie, którą prośbę Izba Prawodawcza równie do Senatu Rządzącego przesłać postanowiła, z tą przez Assesora

Seymu Soczyńskiego uwagą: iż gdy wierzyciele przychodzą z prośbami o zapłacenie prezentow od summ na kachałach zabezpieczonych, widział potrzebną rzeczą prosić Senatu Rządzącego, iżby należytości te wprzód z funduszu krupkowego zaspokoione były, niżeli prośba przez Starozakonnych Kazimierskich na wystawienie nowego Mostu na drodze do nowey bramy z tegoż funduszu wystawić się maiącego w drodze Administracyyney załatwioną zostanie.

Reprezentant Librowski wstawiaiąc się za Sukcessorami niegdy Szymona Adamka Kassyera Kassy Główney Miasta Krakowa, niemniey P. Józefem Leszczyńskim z powodu zapisaney przez niego za tymże zmarłym kaucyi w summie Złp. 12,000 wniósł w Imieniu tychże do Izby Prawodawczey prośbę o wyiednanie u Senatu Rządzącego ukończenia rachunków z ciągu służby zmarłego, od dnia śmierci iego zalegaiących, wydanie Sukcessorom Absolutorium, nakoniec zezwolenie na extabulacyią wspomnioney kaucyi z nieruchomosci w Krakowie pod L. 24 stoiącey.

Izba Prawodawcza prośbę tę do Senatu Rządzącego przesłać postanowiła.

Reprezentent Karol Soczyński w zebranym głosie przedstawił Izbie Prawodawczey Uwagi nad zdaniem sprawy, czyli Obrazem Statystycznym Kraju naszego, przez Senat Rządzący Reprezentacyi Narodowey na Posiedzeniu 3cim przez Delegowanego Senatora X. Bystrzonowskiego odczytanym, ktoren głos iako pełen ducha Narodowości podniesiony, gdy na wniosek Reprezentanta Librowskiego Izba Prawodawcza obok przesłania go Senatowi Rządzącemu do stosownego użycia drukiem dla publiczney wiadomości ogłosić postanowiła, przeto takowy następnie w skroceniu umieszcza się:

" Na wstępie udzielonego nam obrazu zwrócona uwaga na to wszystko co się tyczeć może teraznieyszey lub przyszłey iego pomyślności, postręcza Reprezentantowi Gminy 3 M.K. następuiące uwagi.,,

Instytuta Religyne. Chwalebne utrzymywanie Pomnikow religiynych, będąc rękoymią uprawy moralney, naywyższey zaiste uwagi Rządu godna *Bazylika S. Piotra*, cel budowli pobożnych w mieście, zwrociła i słusznie pierwszą Opiekę Rządu; iey na dokończeniu będąca reparacya, zapewnia w prawdzie całość, daleką wszakże od trwałości; nie dosyć albowiem iest rzecz wykonać, potrzeba nadto myśleć o iey ugruntowaniu; opuszczony gmach, pozbawiony starannego i ciągłego oka, choćby naytrwalszy uledz zniszczeniu musi, dla tego to powszechność oczekuie rychłego przeniesienia Parafii WW. Swiętych już zdawna obiecywanego. Jeżeli możność nasza nie odmawia w ogole wsparcia upadaiącym Swiątyniom, pomoiymy na to, co zdrowa Administracya w tak krytycznych iak dziś żyiem czasach nakazuie; są to pewne granice w szafunku grosza publicznego, za ktore przestąpić nie można; iakoż bez względu roniony fundusz na mniey potrzebny wydatek, postawiłby nas z czasem w smutney kolei: że istotnym niezbędnym pomocy udzielić nie mogliśmy, taki właśnie wypadek iest w przedmieściu *Wesoła*; odnowa Kościoła S. Mikołaia, przeniesie wartość sameyże budowli, gdy tymczasem dwa inne pobliskie Kościoły, daiąc z łatwością święty dla Parafian przytułek w złey chwi-

li, mogą na próżno kołatać do wyczerpanego skarbu.

Oświecenie. Nayiaśniejsi Protektorowie rzucaiąc na świat polityczny tę garstkę udzielney ziemi, celnieyszą zaszczepili na niey latorość, Akademią, którey pielęgnowanie dobrotliwie nam samym poruczyli, czy w chodowaniu iey zasłużyliśmy sobie na względy, lub niełaskę Twórcey ręki ściągnęli? nie moią iest rzeczą zgłębiać; myślmy o lepszey przyszłości; ubytek w Uczniach a tym samym uszczerbek na dobro powszechne, dobro obywatelskie spływaiący, zaleca co powiem: nakazuie skrzętnieyszy zabieg i podwoione staranie o całość i świetność szkoły.

Lasy Narodowe. Nie zaprzeczone w całym Krakowskim lasów wyniszczenie, a nadto zakupywanie przez Skarb na własne potrzeby drzewa; naylepiey podobno rozwięzuie pytanie, czy poręby mogą bydź, lub nie powiększonemi? Nie przeczę ia bynaymniey, że lasy narodowe 13,000 i więcey morgów ziemi okrywaią, lecz nawzaiem rzuciłbym pytanie, czyli po odtrąceniu borowisk łysin i młodzi, dziś istnieiące poręby, ieżeli nie zawiesić, to przynaymniey ścieśnić wypadałoby? okoliczność tę obywatele wiarogodni, znawcy naylepiey załatwią.

Kommunikacye. Nie dosyć iest bite założyć Gościeńce, pomyśleć nam wypada o ich utrzymywaniu. Ileż to marni się nakładu przez brak przyzwoitey dróg administracyi. Zaprowadzenie drożnych, ciągłą a wczesną poprawą traktów zaiętych, iest nieodzowne; inaczey wahaiąc się tym końcem wydać złoty ieden, zmnieyszeniu upadkiem drog, z czasem wydamy ich sto. — W wykonaniu nadto samem, życzyłbym więcey skrupulatności, więcey dokładności; ktokolwiek odwiedzał raz tylko Bielany, nie odmówi tu żądanego świadectwa.

Ludność. Codziennie pomnażaiące się a niebezpieczne żydowstwo w stosunku do Chrześcian zbytnie, obmyślać, wynaydywać każe szrodki szkodliwey ich przewadze. Zapory na wzór Warszawy nowym przybyszom stawiane; obostrzenia w udzielaniu łatwym przytułku w mieście, napędzanie do prac użytecznych np. w ich własnym siedlisku; na pamięć Zwierzchności zasługuią.

Budowle. Drogę na most spalony nowo utworzoną podług danego proiektu, ku potrzebie, iakoliteż ozdobie, życzyłbym w linii prostey ku Pomnikowi Kościuszki prowadzić; niechay tymczasem, choć ziemia powstanie, a rowami obciągniona i drzewiną wysadzona, spacerowy zarazem i okazały formuie Chodnik. Myśl tę wspiera potrzeba zabezpieczenia Zwierzyńca od wylewów Rudawy, wezbraniem Wisły nie raz wypartey, i otwarcie Kommunikacyi przez błonie. Jeżeli z czasem Rząd znaydzie fundusz rodzay dróg żywych czyli chrustowych teraz używanych, iako do mieysca tego naystosownieyszy, stręczyłbym.

Podwala. Podług proiektu mego upięknione zyskały opinią powszechną; nigdy atoli nie było myślą moią od chodnikow ścieszki kręte ku główney prowadzić drodze, trudną albowiem iest, narzucać z potrzeby idącemu rozkaz, aby spacerował, wężykiem, maiąc przed sobą linią, kręcił się, a że stosunek pierwszych do drugich iest niemal iak 10 do 1, iawna że ścieszki te nigdy utrzymać

się nie potrafią, czego naylepszym dowodem główne Podwale od mikołayskiey do Floryańskiey bieżące Bramy, które w czasie zimowym mimo dość zastósowane chodniki, mnóstwem poprzerzynano ścieszek, a które dotąd baczne Policyi oko zagubić nie może.

Niemało zrobiliśmy, lecz nierównie więcey, a może i ważnieyszych spodziewać się należy polepszeń, użytkiem lub prawym smakiem zaleconych, byle tylko ufność Rządu, Komitet nadal zaszczycała; jakoż oddaiąc winny hołd prawdzie i poświęceniu Obywatelskiemu Członkom Komitet Ekonomiczny składaiącym, chcąc nadto więcey nadać mocy w działaniach i pewności, nakoniec iedności iaka między tym, a Biorem budowniczym i Gospodarowaniem mieyskim potrzebną iest; proiektowałbym ieżeli nadal Rząd oczekuie rzeczywistey a dzielney pomocy osób szanowne grono honorowe składaiących, nadać mu główny dozór i powagę działania, tak w rzeczy ekonomiczney, iakoliteż nad Biorem budowniczym; wszakże Sankcya ostateczna w wyższych czynnościach, i tak przy Senacie zostanie, a Komitet zasłużonym udarowany zaufaniem, zyszcze tym samym ową pociechę w poświęceniu się swoim bez granic, krom którey żadney inney od Współobywateli nie żąda.

Sprawiedliwość. Natura wymierzaney sprawiedliwości kary na zbrodnie, ściągnęła chwalebną Uwagę mężów światłych w Anglii, którzy formuiąc stowarzyszenie w Londynie, polepszenie więzień na celu maiące, trafnie nader zastósowało kary moralne do uwięzionych, iest to: nuda i uprzykrzenie, tęsknotę bez granic w ukaranym rodząca, zasadza się zaś, na iednostayności bez końca, iednegóż i tegóż samego zatrudnienia więźniów w mieyscach od pożycia z ludźmi odrębnych. Tu należą między innemi: Deptaki, młyny przez Kryminalistów wiecznie poruszane, których applikacya tak dzielnie na moralną poprawę więźniów działa, za świadectwem rapportow Urzędowych, co niegdyś z 100 karze poddanych na nowo 50 do Kryminału wracało, to dotąd zaledwo po kilku wydarzać się zwykło. Na uwagę światłych Obywateli tym więcey zasługuie stan domu karnego w Kraiu naszym, że wymiar kary do ludu przynaymniey wieyskiego biorąc, nienaylepiey zastósowany widziemy; stawmy albowiem rolnika naszego z włości podupadłych, ciężką pracę iego od świtu do zmierzchu, odzież, żywność i siedzibę nieraz nędzne, obok nieźle odzianego, pasionego, przez kilka nie kilkanaście godzin gromadnie i z wrzawą wałęsaiącego się po Mieście zbrodniarza? O prawdzie twierdzenia tego łatwo się przekonamy.

Pożary. Bynaymniey przeczyć nie mogę, polepszonego stanu sprzętu pożarowego, lecz co się tycze porządku ogniowego, daleey ieszcze iesteśmy od tego, byśmy spocząć iuż mieli. Ktokolwiek był świadkiem tak nieszczęśliwego przypadku, o nieładzie i zamieszaniu z natury rzeczy płynącym, przez zarządzców bez liku pomnażanym, naylepiey się przekonał. Część ta sprawowania rzeczy publiczney, zasługuie na wywód obszernieyszy i urządzenia szczególne.

Rzeźnica czyli *Slachthauz.* Zrodło nie małe dochodu, zarabiaiąc na siebie, zasługuie tym samym na względność Rzą-

dzącego Senatu; rychłe obmyślenie spłóczyska tyle zaniedbanego, a okolice zaraźliwemi poiącego wyziewy: bądź sprowadzeniem wody trąbami, bądź bitym kanałem, bądź też obmyśleniem śilni wodney n. p. koło zaopatrzone bydź powinno, rozszerzenie iey niemniey potrzebne iest.

Szpitale. Kilka lat temu, iak otworzyłem zdanie własne i pod Sąd publiczny drukiem poddałem, co o Szpitalach tuteyszych trzymam. Sądzę, iż potrzebna ponowić proiekt ten, bo uczucia ludzkości i dobro społeczne nigdy mi milczeć niedozwolą. — Niemasz w Stolicy przytułku dla chorych, któren na imie Szpitala zasługuie. Postęp wiadomości lekarskich Administracyynych, dziś tak dalece iest upowszechniony, że nie trzeba bydź lekarzem aby się o prawdzie podobney przekonać. Klasztory, konieczność iedynie na Szpitale przerabia, lecz mus ten i u nas zdarzony, do czasu tylko cierpieć wolno było. Nie masz w całey niemal Europie Stolicy drugiey, któraby się umyślną na ten koniec budowlą nie zaszczycała. Sciągnąłbym iednak w oczach surowey prawdy imie marnotrawcy, gdybym na tak lubo chwalebny nieodzowny cel, grosz publiczny chociaż zasobny, przeznaczał. Nie iesteśmy w tey ostateczności, ani narażeni na znaczny wydatek; iest gotowa budowla którey świętość i całość, prawe nawet obywatelstwo, pielęgnować nakazuie, a która przez zapomnienie opuszczona na zakał rodu naszego, w gruzy zamienić się musi, iest to: Pałac zamkowy. — Upadaiące to siedlisko Królów, możeż bydź godniey, świetney, użyte, iak na przybytek dobroczy ny? Lecz weźmy rzecz pod ściśleyszą rachubę:

Warunki Kardynalne budowli na Szpital przeznaczoney są: Położenie odpowiednie, czystość powietrza, dogodność mieysca, bezpieczeństwo, wygoda i łatwy rozkład służby zdrowia ogólney. Wspomniony gmach nie tylko wszystkim warunkóm tym czyni zadosyć, ale co większa, przez samo korzystne położenie, nawet z gruntu stawiany przewyższyłby. — Sal obszerność, stósowny podział chorych, łatwa posługa, i mieysce na Aptekę z laboratorium, kuchnią, łaznią, pralnią, składy, odzieży, żywności i bielizny, i piwnicę wyborną, a nadewszystko czystość atmosfery, ścieki korzystne, i nayzdrowsze w świecie położenie, są to zalety nie zaprzeczone, i niełatwo, co powiem, bynaymniey gdzieindziey w Mieście wskazać się nie daiące. Jak dziwnie dobry ten lokal na Szpital główny, każdy zapewne zgodzi się ze mną pomnąc na urzędowe rapporta lat upłynionych nie wyłączaiąc Epidemii, i to zarówno Lazaretów Woysk Austryiackich, Polskich, Rossyiskich, które okazały śmiertelność tuteyszą o półtora, a niekiedy i do dwóch razy mnieyszą od innych Szpitalów; I tak *np.* Kiedy Paryzkim Hotel-Dieu śmiertelność do wyzdrawiania znalazłem w stósunku 1. 5, to tu mam zapisaną iak 1. 10 a niekiedy 12 i więcey. Co wspomniałem o domu Bożym w Paryżu, powtórzyć nie waham się o Wiedeńskiem Allgemeinen Krankenhause, Londyńskim głównym Hospit l, Neapolitańskim Albergo de poveri, Mediolańskim L'Ospedale maggiore i t. p. — Łożnice co większa, nigdy prawie ztąd na miasto nieszerzyły się, co ani wątpić, panuiącemu nad okolicą Wawelowi, przypisać należy; gdy tym czasem S.

Łazarza, S. Ducha, i Lazarety za Austryaków po klasztorach zakładane, naysmutnieyszych w tym wypadków, zwłaszcza w r. 1805 dały dowody.

Odrębne zabudowanie pałacu, przyzwoicie stróżowane, za bramy nawet gmachu, zarazie wychylić się niedozwalało, czego naylepsszym dowodem katedra, w którey ciągle na nabożeństwo lud pobożny zgromadzany, wolnym od niey pozostał. Jeszcze ieden a nader ważny przytoczę szczegół, za kamień probierski zdrowego położenia mieysca służący: Choroby zewnętrzne i rany zadawnione, amputacye, gdzież lepiey, gdzież pomyślniey leczono, odbywano? a kiedy gangreny pospolitemi w szpitalach dzisieyszych, iak *np.* S. Ducha bywały, t w Zamku tylko za osobliwość przytoczone bydź mogły.

Śmiertelność bez granic podrzutków, sierot nieszczęśliwych, niedola obłąkanych, pokoj i swobodę przechodnia dziś oburzaiących, równie iak zaguba powie [illegible] cierpieniami dręczonych, w stosunku do innych szpitalów za wielka, za okropna, ażaliż, nie niestosownemu i niegodziwemu dzisieyszych budowl rozporządzeniu i położeniu przypisana bydź winna? Domy S. Łazarza, Ducha, Obłąkanych nie Szpitalów, ale składów chorych, otchłani śmierci nosićby mogły nazwisko.

Pałac zamkowy, tysiąc okładem głów, wygodnie, bez nacisku i nieraz już mieścił; ilość tym czasem chorych ze wszystkich szpitalów w mieście zebrana, dzieci, i położnic nie wyimuiąc, połowy liczby tey nieprzenosi, iest tedy aż nadto obszerny, a tym samym zdrowy, i dopełnia warunku, na którym wszystkim dzisieyszym Szpitalom zchodzi, mieszczenia chorych w potrzebie i więcey bez uszczerbku dobra powszechnego. Wody i to nayzdrowszey, ma również nad potrzebę, iak prędko bez jey dowozu, dwu tysiącom chorych w r. 1803 wydołał; źrodła iey również nieprzebrane, skoro 30 tysięczny Lazaret Woysk Rossyiskich w Epoce ostatniey pod Naczelnictwem moiem zostaiący, wyczerpać iey nie mogł.

Warownie dzisieysze zamku opuszczone, pustoszace się i plac pod murami nie wielkim nakładem, drzewiną, Krzewiem, w Ulice i klomby przybrane, pożądaną ku potrzebie i wygodzie chorych dadzą przechadzkę; wolną od nieprzyzwoitosci wykładania się chorych po za szpital, psucia jadłem i owocem nieźrałym, i t. d. w dzisieyszym Szpitalu S. Łazarza nieraz doświadczonym. Mury od zachodu za wysokie w połowie *np.* zdięte, ułatwią powiew wolny powietrza, w pawilonie nowym żądany, a który na mieszkanie osob, do służby zdrowia należących, przeznaczonym być może. — Baszty dadzą składom różnym pomieszczenie. — Droga główna dla Katedry, ubeczna zaś Szpitalowi może być poświęconą i t. d. i t. d.

W miarę milionowych korzyści, które z założenia głownego Szpitala na dobro towarzyskie spłyną; koszt przeniesienia i urządzenia, iako w gotowey budowli iest prawie niczem, i gdy tym czasem sprawowanie służby zdrowia i gospodarstwa Szpitalowego w iednym punkcie odbywane, krocie oszczędności Skarbowi Publicznemu zapewni. Zwierzchność Krajowa znaydzie w tey czynności wyręczenie iuż w Radzie Gospodarczey Szpitala, iuż w pomocy Lekarzy,

Lekarzy przynaymniey, którym ludzkość nigdy obojętną nie była.

Pozostaie ieszcze iedna okoliczność wspomnienia godna: kiedym w roku 1821 pierwszą w tym przedmiocie myśl moią otworzył i pod Sąd powszechny poddał, znalazł się ieden tylko głos przeciwny, „aby tak święty pomnik Sławy narodowey, chorobami, do których wstyd przywiązany, nie kalać.„ Niewiadomość zasługuie na przebaczenie, i sama usprawiedliwia zarzut; ten albowiem rodzay chorych nigdy w pałacu nie mieściłem, bo gmach pobliski z osobną studnią, i zamknięciem zwykłe, externistom hołdował.

Widzicie tedy Szanowni Kolledzy! iak źle dla dobra Rzeczypospolitey radziłbym, gdybym za Szpitalem S. Ducha i poprawą iego pisał się, a iak nierównie gorzey, gdybym bez zastanowienia, obstawać śmiał za S. Łazarzem, i urywek Szpitala przy lichym Klasztorze wznosił, przez to albowiem marnotrawstwa grosza publicznego i obrazę ludzkości zgotowałbym, mogąc połową nakładu, a godniey się nierównie wspołobywatelstwu zasłużyć.

Te są nie inne myśli moie, na prawdzie i rzeczywistości wsparte. Ocalenie z resztą tylu Obywateli, oszczędzenie tylu ofiar niewinnych, przez podawane środki zbawienne, łatwe do wykonania, zasłużą ani wątpić a przychylne ludzkości przyiacioł zdanie.

Lekarze. Czy lość praktykuiących w stolicy iest dostateczną, lub nad potrzebę zbytnią? czy przybyszom mamy z łatwością udzielać pozwolenia praktyki nadal ... ie że wychodzącym z naszey Akademii Doktorom za granicą nie wolno obsiadać i leczyć? czy Szpital głowny, chorym gorączkowym poświęcony, może bydź przez Chirurgów obsługiwany; czyli przeciwnie, nieodzownie potrzebuie spiesznego obsadzenia Medycyny Doktorem? i t. d. Są to pytania które dawniey iuż proiektowane Zgromadzenie Rady Lekarskiey istotnie potrzebney, naylepiey rozwiąże.

Położne. Czyli Akuszerki niemniey zasługuią na szczególną pamięć? nieraz przekonałem się o ich niedostatku w stosunku do potrzeb przynaymniey włościan; są albowiem wsie i kilkadziesiąt osady liczące, w których ani iedney nie masz Kobiety, ile tyle pierwsze wysługi chorych opędzić mogącey. Wybór z każdey włości po iedney zręcznieyszey Babie, i odsyłanie koleyne na dwumiesięczny n. p. kurs praktyczny do Szpitala, byłby i niekosztowny i wielce użyteczny dla Kraiu.

Milicya. Pokóy i bezpieczeństwo, nadto całość maiątków Obywatelskich i powszechne publiczności życzenia, a co nayważnieysza, Karta Konstytucyina (Art: XXII. nakazuie nam ostateczne iey Urządzenie. Liczba ludu zdrowego, w Okręgu pomnożona na pewne Kapitulacye wzywana, i bez sarkań i naymnieyszego ucisku, porządny i moralnieyszy obiecuie oddział, od dzisieyszego w znaczney części obcym i nieznanym ludem Kompletowanego. Tegoż zdania byłbym co do kompanii, bliżey porządku przestrzegać maiącey.

Te są uwagi Dostoyni Mężowie! w ogólnych, lecz nader ważnych Administracyi publiczney szczegółach, przez prostą życzliwość otwarcie kreślone, bo drogę prawdy, Was godną, bydź zawsze sądziłem.)

Michał Wroński
Sekretarz Seymowy.

Z Paryża d. 11 Stycznia.

Jenerał Digeon miał d. 8 posłuchanie u Króla, a w wieczór tegóż dnia u Delfina. Ożeni się w krotce ten Jenerał.

Potomkom sławnego Poety Piotra Corneille wyznaczył Krol 2000 Fr. pensyi.

Drugiego listu P. Chateaubriand do iednego z Parów Francuzkich, w którym zbiia zamysł wynagrodzenia Emigrantów, wyszło drugie wydanie z nowemi przypiskami autora. Nazywa on wielkiem nieszczęściem, iż zniżenie wieczystey prowizyi połączono z proiektem wynagrodzenia Emigrantow, gdy los takowych zależeć będzie od spekulantów gieldy. "Na początku nowego rządu i po ukończeniu 30toletniego wstrząśnienia, nie będzie się bydź rzeczą rozsądną naruszać stan maiątków i wzbudzać połączone z nim namiętności i nienawiść, i przerywać spokoyność rodzin, które iuż zaczęły kosztować. Lękamy się, aby z 900 mill: nie weszło 500, do kieszeń pośredników."

Teraźniesza ludność Francyi wynosi 30 milliion 451,191 dusz.

Tuteyszy Rossyyski Poseł, Hr. Pozzo di Borgo, posłał Prezydentowi pierwszego okręgu Paryża 500 Fr. dla ubogich.

Dla kupców, którzy w spalonym składzie potracili swoie towary, otworzone tu zostały w różnych mieyscach składki. Na giełdzie zabrano przed kilku dniami 4400 Fr. Teatry daią na tenże cel wystawienia.

P. Missirini wydał w Pratto (Toskanii) opis życia Canowa.

W Marsellii pewna kobieta prosiła sąsiadki o radę, aby choć raz w lottery i wygrać mogła. Sąsiadka podała iey, zdaniem swoim bardzo łatwy sposob: starać się ma o dostanie trupiey głowy, tę położyć na stole i zapalić przed nią świecę woskową; nie potrzebuie iak tylko przypatrzyć przez pół godziny, a wyśnią iey się szczęśliwe numera. Łatwowierna kupiła u grabarza czaskę za 60 centimów i uczyniła iak iey sąsiadka doradziła, lecz przy wpatrzeniu się na trupią głowę, taki ią strach wziął, iż pobiegła na cmentarz i wróciła grabarzowi głowę. Tymczasem rozeszła się o tem wiadomość; grabarz został poymany i na 6ciu miesięczne więzienie i zapłacenie 16 Fr. kary pieniężney skazany.

Dziennik Sporów zawiera następuiący list z Hierokamion (przed Patras) pod d. 2 Grudnia. "Patras iest nakoniec przez Grekowi formalnie zamknięty. Osm okrętów z eskadry Admirała Miaulis zamykaią port, i to za zezwoleniem Anglików, którzy uznali za prawne ogłoszenie Greckie. Moździerze i wielkie działa wylądowano pod Santandro, dla umieszczenia ich na zrobioney tam batteryi. Dziesięć tysięcy Grekow pod Zainis i Konstantynem Bozzaris oblegaią twierdzę Patras. D. 27 z. m. doniesiono Bozzarissowi, że Jussuf Basza z Leopante zrobił we 2000 ludzi wycieczkę; poszedł przeciw nieprzyiacielowi, zbił go na głowę, zabił dowodzcę wycieczki Achmeta Baszy i odiął Turkom na dal ochotę przeszkadzania robotom około oblężenia. Lepanto będzie ieszcze tey zimy attakowane. W twierdzach Koron i Modon panuie wielki niedostatek żywności. Ciągle idą woyska do Aten, dla oblężenia Negreponto."

P. Champollion młodszy czyni ciągle uczone swe i pracowite dochodzenia w muzeum Egipskiem w Turynie. Z naynowszych iego odkryciów głoszą dociećzenie kalendarza dawnych Egipcyian, tudzież nazwiska i porządku idących po sobie miesięcy, a mianowicie doyście całego systematu liczb Egipskich w trzech gatunkach, prze co ułatwioną zostanie trudność doyścia w pomnikach lat, miesięcy i dni. P. Champollion winien to odkrycie powiększey części przysłanym sobie przez obcego Konsulu z Kairu rysunkom budowli Egipskich, ktore porównał z papirusowemi wałkami w Turynie.

DODATEK
DO N^{ro} 8.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 26 STYCZNIA 1825 roku we ŚRODĘ.

Z Petersburga d. 18 *Grudnia d. K.*

Od kilku tygodni przerwana kommunikacya z Kronstadem dla płynącey kry, teraz od kilku iuż dni przywróconą została. Od 6 Grudnia począwszy, mroz lekki utrzymuie się ciągle między 6 a 8 stopni mi; związki zimowe z prowincyiami wewnętrznemi iuż się rozpoczęły.

Dnia 28 Października w Dubossarach, w Krymie, czuć się dały trzy mocne wstrząśnienia ziemi. D. 1 Listopada w kilku okręgach tamteyszych gwałtowny wicher wielkie poczynił szkody. Z resztą iesień tegoroczna była tam nadzwyczay pogodna; pola i łąki w Październiku powtórnie się zazieleniły.

Z Madrytu d. 31 *Grudnia.*

W Święta Bożego Narodzenia pokazała się rodzina Królewska w naybardziey uczęszczanych mieyscach publicznych. Wszędzie panował naywiększy porządek. — Król cierpi znowu bol podagry. Ochotnikom Królewskim zakazano pokazywać się w mundurach na publicznych przechadzkach. W gabinecie naszem panuie teraz naywiększa zgodność, i nie słychać więcey o zmianie Ministrów. Znaczną liczbę uwięzionych za polityczne przestępstwa wypuszczono na wolność; ubogim darowano nawet zapłatę za żywność i kluczne. Od 3ch tygodni nieustaiący woyskowy sąd nie wydał żadnego wyroku śmierci; niektóre tylko osoby skazał na dwuletnie galery, a inne na oddalenie się do prowincyy. Prokurator Królewski, który kierował sprawą przeciw Jenerałowi San-Martin, byłemu Prefektowi Madrytu, oświadczył, iż obwinienie niema mieysca. Wszystko to zdaie się okazywać łagodnieyszy sposób postępowania. W okolicach Madrytu przewiia się konna banda, która drogi niebezpiecznemi czyni. Niektórzy sądzą ią bydź z konstytucyionistów złożoną, lecz ona więcey pyta się podróżnych o kiesy, niżeli o mniemania. W Święta Bożego Narodzenia o ćwierć mili od Madrytu złupiła kilka wyładowanych mułów.

Przybyło tu kilkunastu deputowanych od wyższego Duchowieństwa, z któremi zayść ma układ względem zło-

żenia części dochodów duchownych na zaratowanie skarbu.

Nie wiele woyska Francuzkiego powraca do swego kraiu; liczba pozostałego przenosi 30,000 ludzi.

Cztery okręty z Hawanny przywiozły do Hiszpanii 3 mill: piastrów w gotowiźnie.

Z Kopenhagi d. 5 Stycznia.

Podług Gazety w Aarhus wychodzącey, opowiadaią podróżni, że ostatnie burze zachodnie morze tak wysoko wzniosły, iż szczątki rozbitych okrętów pod zachodniemi brzegami Jutlandyi na ląd w Limfiord wyrzucone zostały. Inne Gazety zapełnione także są doniesieniami o szkodach, które ostatni wicher d. 20 Grudnia wszędzie, a osobliwie nad zachodnim brzegiem Jutlandyi poczynił. W kanał ch Kopenhagskich nadzwyczay wysoko wzniosła się woda, i część wyspy Amack znaydowała się pod wodą.

Teatr Narodowy.

Dla nieprzewidzianych przyczyn zapowiedziany na Wtorek nowy balet, *Oboz Rozboyników* i Komedya *Mąż i Żona*, na benefis Pana Heissa na Czwartek to iest: dnia 27 Stycznia odłożone zostały.

W Przyszłą Sobotę to iest: dnia 29 Stycznia daną będzie wznowiona Komedya w 2 aktach pod nazwiskiem: *Dwie Synowice za iednę*, i nowy Balet: *Noc przerwana.*

Dla Redut, ktore co Niedziela do końca Karnawału dawane będą widowiska Teatralne, nie w Niedzielę, ale w Sobotę odbywać się będą.

Dnia 24 i 25 Stycznia 1825 r.

Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
— *Pszenicy*	10	—	9	15	9	—	8	—
— *Żyta*	5	15	5	10	5	—	4	15
— *Jęczmienia*	4	15	4	12	4	10	4	12
— *Owsa*	4	—	3	42	3	18	3	—
— *Jagieł*	16	—	15	—	14	—	12	—
— *Grochu*	5	18	5	15	5	—	4	15
— *Rzepaku*	—	—	—	—	—	—	—	—

LOTERYIA KRAIOWA.

W 122 Ciągnieniu dnia 26 Stycznia r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

85. 51. 78. 52. 58.

Przyszłe 123 Ciągnienie dnia 3 Lutego r. 1825 przypada.

W Gdańsku dnia 17 Stycznia.

Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od	Złp.	480	do	600
Żyta	—	—	210	—	240.
Jęczmienia	—	—	180	—	198.
Owsa	—	—	162	—	180
Grochu	—	—	270	—	334

Bieg pieniędzy.

W Krakowie d. 24 Stycznia.

Czer: Zł: Holl: monetą Courant Złp.		20 gr.	18
detto Cesarski	—	20 —	12
Fryd. Pruskie	—	36 —	10
złoto frankówki	—	34 —	
Szeiny Wiedeńskie za 100 .	—	223 —	25
Złoty ryński Szeinami . .	—	1 —	22

DONIESIENIA.

Pisarz Trybunału I. Instancyi Wolnego, Niepodległego i Ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu, podaie do publiczney wiadomości:

Iż Dom na Stradomiu pod L. 16 stoiący P. Maryanny z Kozłowskich pie-

wszego Jacentego Macałkiewicza własny, przez publiczną licytacyią sprzedanym będzie, a to na satysfakcyią d'ugu, z mocy dokumentów:

1mo. Dnia 27 Sierpnia 1802 r. Zapisu summy Złp. 8000 przez ś. p. Jacentego Macałkiewicza i Maryannę z Kozłowskich Małżonków, w Aktach właściwych hipoteki 5d. 28 Miesiąca i r. t. intabulowanego.

2do. Dnia 20 Lutego 1809 r. Assekuracyi przez tychże Małżonków Macałkiewiczow na summę 8000 Złp. na rzecz Instytutów iak niżey udzialaney, w Aktach hipoteki właściwey dnia i r. t. intabulowaney.

3tio. Dnia 14 Września 1822 r. Wyroku Trybunału Cywilnego I. Instancyi pomiędzy Instytutami Szpitalow w Bolechowicach, Raciborowicach, Lubożycy i Wawrzeńczycach, iako Legataryuszami ś. p. X. Józefa Olechowskiego, a powyżey wyrażonemi Debentami wypadłego summę 8000 Złp. podług ewaluacyi rachuiąc 120 1/2 za 100. Szpitalom w Dobrach Raciborowice i Bolechowice z prowizyią po 5 od sta od dnia 29 Września 1809 zaległą, a zaś dla Szpitalów w Dobrach Wawrzeńczyce i Lubożycy w Królestwie Polskiem leżący za ostatnie lat 5 przysądzaiącego.

4to. Dnia 1 Października 1823 r. Wyroku Sądu Appellacyynego pomiędzy stronami, iak wyżey wypadłego, Wyrok poprzedni we wszystkim zatwierdzaiącego prawomocnych. Powyższe dokumenta dowodzą. ze Wierzycielom sprzedarz popieraiącym, to iest Instytutom Szpitalnym w Dobrach Bolechowice, Raciborowice kraiu tuteyszym, Wawrzeńczyce i Lubożycai, w Krolestwie Polskim położonych, należy się summa 8000 Złp. wraz z prowizyą wyrokami iak wyżey przysądzoną. Protokół zaięcia nieruchomości tey uskuteczni Ur. Tomasz Jarzyński w dniu 13 Grudnia 1823 r. który w Aktach hipotecznych Miasta Wolnego Krakowa Vol: IV Księgi zaięciów dnia 14 Lutego 1824 r. na karcie 4 Nro 3 wpisanym został. — Przedarz domu tego na Audyencyi publiczney Trybunału I. Instancyi za popieraniem P. Adama Ekielskiego Assesora prawnego w Senacie Rządzącym na rzecz Instytutów iak wyżey, z mocy upoważnienia Rządowego czyniącego, odbędzie się:

Warunki licytacyi tey Sądownie zatwierdzone są następuiące:

1mo. Cena szacunkowa w ilości 12,000 Złp. w monecie srebrney courant ustanowiona, wyrokiem zaocznym d. 27 Kwietnia r. b. zapadłym zatwierdzona, na pierwsze wywołanie będzie ogłoszona, która iednak w braku Licytantow do dwóch trzecich części zniżoną zostanie.

2do. Chcę licytowania maiący iednę 10tą część Summy szacunkowey iako Vadium złoży, od którego składania Vadium Assessor prawny w imieniu Szpitalow działaiącey o ile Senat Rządzący udzieli upoważnienia Assessorowi zakupu takowey że realności na rzecz Szpitalów, iako Legataryuszów ś. p. X. Olechowskiego od składania Vadium wolnym będzie.

3tio Nabywca obowiązanym będzie zapłacić wszelkie koszta Exekucyine, i popierania Licytacyi do Rąk Assessora prawnego popieraiącego Licytacyą, a to natychmiast po wręczeniu Wyroku przysądzaiącego też koszta, z których Assessor prawny opłacić winien w Kassie Sądowey wszelkie prenotowane Steple.

4to Winien będzie zapłacić podatki zaległe Czynsz ziemny, ieżeliby się iakie należały.

5to Wypłaty w Artykule drugim i trzecim wyrażone z Ceny szacunkowey potrąci sobie Nabywca; resztuiącą zaś Summę szacunkową w połowie do Depozytu Sądowego, w trzy dni po Licytacyi złoży, a w drugiey połowie aż do uskutecznienia Klassyfikacyi przy realności zatrzyma, którą po uskutecznieniu planu Klassyfikacyinego wraz z prowizyą 5/100 wypłaci, od połowy zaś złożenia Summy szacunkowey. ieżeliby Assessor z upoważnienia Rządowego, z braku Licytantow zakupił, wolnym będzie.

6to Niedopełniaiący Warunków Licytacyi utraca Vadium na korzyść popieraiącego, i procz tego nowa Licytacya na iego zysk, lub stratę, ogłoszoną będzie.

7mo Mieszkancy w tym Domie będacy za opłaceniem Czynszu Nabywcy przyszłemu, przy swych Kontraktach, przez Nabywcę utrzymani będą.

Do takowey Licytacyi trzy termina wyznaczaią się.

Pierwszy dnia 29 Marca 1825 r.
Drugi dnia 30 Kwietnia 1825 r.
Trzeci dnia 31 Maia 1825 r.

Wzywaią się za razem wszyscy Wierzyciele Hipoteczni, i Osoby prawa rzeczowe maiące, aby pod prækluzyą na terminie pierwszym Licytacyi złożyli na Audyencyi Trybunału wszelkie Tytuły swych Wierzytelności, z wykazem mianych pretensyy, i ustanowieniem Adwokata.

W Krakowie d. 19 Stycznia 1825 r.

Kuliczkowski, Pisarz.

W Królestwie Polskiem, Woiewodztwie Krakowskiem, Obwodzie Miechowskim, pomiędzy miasteczkami: Proszowice, Szkalbmierzem, i Słomniki, półczwartey mili od Krakowa, a półtory od granicy Obwodu Krakowskiego, dwie mile od Wisły, położona Wieś; iest z wolney ręki do wypuszczenia: albo na wieczysty Czynsz, albo w 12stoletnią dzierżawę, albo na zastaw.

Gospodarstwo w tey Wsi rolnicze (z towarzyszone: z gatunkiem pszennego gruntu na 3 części podzielonego, i w każdey wysiewu do 190 korcy obeymuiącego; z dostatecznie zaprowadzoną sterkoryzacyą; z nayporządnieyszą budowlą: tak z względu ekonomicznego, iako też wszelkiey wygody i przyiemności mieszkania; z stanem włościan: przyzwoicie uposażonych do roboty mieyscowey wystarczaiących. i własność zabudowań swoich posiadaiących; z podostatkiem wszelakich Inwentarzy: potrzebnych do porządnego gospodarstwa, iako to: Wałów, Koni, Owiec, wszelkich sprzętow rolniczych i porządkowych; z wygodą do opału i grodzenia: przez zaprowadzenie znaczney ilości Wierzb i Wikla corocznie się odradzaiących; i nakoniec z uzupełnionym rozmiarem przez przysięgłego Jeometrę wszystkich gruntów dworskich i gromadzkich) przestawia przy mierney pracy, porządkiem istnieiącym bardzo ułatwioney, i ze wszech względów uprzyiemnioney; nie tylko pożytek dzisiay iuż obrachowany: ale nawet w przyszłości mogący bydź znacznie powiększonym.

Właściciel żąda Vadium, odpowiadaiącego wartości budowli i Inwentarzy; od którego Dzierżawca lub zastawnik procent co rok potrącać sobie będzie; i właściciel przestanie na opłacie półrocznego Czynszu decursive opisem urzędowym: umówić i obwarować się maiącego.

Do tey Possessyi gotów iest Właściciel dodać tem samem prawem, Realność swoią w Mieście Wolnem Krakowie dziedzicznie posiadaną; składaiącą się z dwóch Domów razem połączonych, na pryncypalney Ulicy sytuowanych. — W których: porządne na obudwoch piętrach obszerne pomieszkania; wszystki na znaczną ilość zboża; Staynie na 30 przeszło koni; Sklepy; i dokładne piwnice; mogą pod wielu względami stać się użytecznemi gospodarzowi: przymuszonemu produkta z bliskiey Wsi do Krakowa sprzężaiami zprowadzać.

Dokładnieyszego w tey mierze każdemu wyiaśnienia udzielą w Krakowie: W. Ekielski Assessor prawny przy Senacie Krakowskim a razem i Mecenas przy Sądach Miasta Wolnego Krakowa i iego okręgu: na prowincyi JW. Józef Gostkowski Radzca Woiewodzki, ciągle w dobrach swoich *Zagrody Proszowskie* w Woiewodztwie Krakowskiem, Obwodzie Miechowskim Powiecie Krakowskim sytuowanych, zamieszkały. — W Kielcach W. Krzyżanowski Mecenas przy tameczny Trybunale Cywilnym: — a w Warszawie W. Bienkiewicz, Mecenas przy Sądach wszelkich stopni.

6to Niedopełniaiący Warunków Licytacyi utraca Vadium na korzyść popieraiącego, i procz tego nowa Licytacya na iego zysk, lub stratę, ogłoszoną będzie.

7mo Mieszkancy w tym Domie będący za opłaceniem Czynszu Nabywcy przyszłemu, przy swych Kontraktach, przez Nabywcę utrzymani będą.

Do takowey Licytacyi trzy termina wyznaczaią się.

Pierwszy dnia 29 Marca 1825 r.
Drugi dnia 30 Kwietnia 1825 r.
Trzeci dnia 31 Maia 1825 r.

Wzywaią się za razem wszyscy Wierzyciele Hipoteczni, i Osoby prawa rzeczowe maiące, aby pod prekluzyą na terminie pierwszym Licytacyi złożyli na Audyencyi Trybunału wszelkie Tytuły swych Wierzytelności, z wykazem mianych pretensyy, i ustanowieniem Adwokata.

W Krakowie d. 19 Stycznia 1825 r.

Kuliczkowski, Pisarz.

W Królestwie Polskiem, Woiewodztwie Krakowskiem, Obwodzie Miechowskim, pomiędzy miasteczkami: Proszowice, Szkalbmierzem i Słomniki, półczwartey mili od Krakowa, a półtory od granicy Obwodu Krakowskiego, dwie mile od Wisły, położona Wieś; iest z wolney ręki do wypuszczenia: albo na wieczysty Czynsz, albo w 12stoletnią dzierżawę,, albo na zastaw.

Gospodarstwo w tey Wsi rolnicze (z towarzyszone: z gatunkiem pszennego gruntu na 3 części podzielonego, i w każdey wysiewu do 190 korcy obeymuiącego; z dostatecznie zaprowadzoną sterkoryzacyą; z nayporządnieyszą budowlą: tak z względu ekonomicznego, iako też wszelkiey wygody i przyiemności mieszkania; z stanem włościan: przyzwoicie uposażonych do roboty mieyscowey wystarczaiących i własność zabudowań swoich posiadaiących; z podostatkiem wszelakich Inwentarzy: potrzebnych do porządnego gospodarstwa, iako to: Wołów, Koni, Owiec, wszelkich sprzętow rolniczych i porządkowych; z wygodą do opału i grodzenia: przez zaprowadzenie znaczney ilości Wierzb i Wikla corocznie się odradzaiących; i nakoniec z uzupełnionym rozmiarem przez przysięgłego Jeometrę wszystkich gruntów dworskich i gromadzkich) przestawia przy mierney pracy, porządkiem istnieiącym bardzo ułatwioney, i ze wszech względów uprzyiemnioney; nie tylko pożytek dzisiay iuż obrachowany: ale nawet w przyszłości mogący bydź znacznie powiększonym.

Właściciel żąda Vadium, odpowiadaiącego wartości budowli i Inwentarzy; od którego Dzierżawca lub zastawnik procent co rok potrącać sobie będzie; i właściciel przestanie na opłacie półrocznego Czynszu decursive opisem urzędowym: umówić i obwarować się maiącego.

Do tey Possessyi gotów iest Właściciel dodać tem samem prawem, Realność swoią w Mieście Wolnem Krakowie dziedzicznie posiadaną; składaiącą się z dwóch Domów razem połączonych, na pryncypalney Ulicy sytuowanych. — W których: porządne na obudwoch piętrach obszerne pomieszkania; wsypki na znaczną ilość zboża; Staynie na 30 przeszło koni; Sklepy; i dokładne piwnice; mogą pod wielu względami stać się użytecznemi gospodarzowi: przymuszonemu produkta z bliskiey Wsi do Krakowa sprzężaiami zprowadzać.

Dokładnieyszego w tey mierze każdemu wyiaśnienia udzielą w Krakowie: W. Ekielski Assessor prawny przy Senacie Krakowskim a razem i Mecenas przy Sądach Miasta Wolnego Krakowa i iego okręgu: na prowincyi JW. Józef Gostkowski Radzca Woiewódzki, ciągle w dobrach swoich *Zagrody Proszowskie* w Woiewodztwie Krakowskiem, Obwodzie Miechowskim Powiecie Krakowskim sytuowanych, zamieszkały. — W Kielcach W. Krzyżanowski Mecenas przy tameczny Trybunale Cywilnym: — a w Warszawie W. Bienkiewicz, Mecenas przy Sądach wszelkich stopni.